

= Menneskerettsalliansen

www.menneskerettsalliansen.no
post@menneskerettsalliansen.no
Enerhauggt. 7 H1415
0651 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
19 DES 2005	
SAKSNR.:	200504626
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DOK.NR.	65
ARKIVKODE:	

Oslo, 16. desember 2005

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Akersgt 42, Pb. 8005 Dep,
0030 Oslo

Menneskerettsalliansens høringsuttalelse om NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet. Forslag til lov mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne.

Menneskerettsalliansen består av

- FPE-Norge (Den norske transvestittorganisasjonen)
- Kvinnefronten
- Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring
- Landsforeningen for transkjønnete
- Landsorganisasjonen for Romanifolket
- Norges Handikapforbund
- Stiftelsen Rettferd for taperne
- Stopp Diskrimineringen
- Synshemmedes Akademikeres Forening
- Taternes Landsforening
- ULOBA - Andelslag for borgerstyrt personlig assistanse

Menneskerettsalliansen er en uavhengig allianse som arbeider for fulle menneskerettigheter for alle ut fra det grunnleggende prinsippet at: alle er like for loven og har uten noen form for forskjellsbehandling rett til lik beskyttelse av loven mot diskriminering. Vi er følgelig glad for den utvidelsen av diskrimineringsvernet representert ved forslaget til diskriminerings- og tilgjengelighetslov på grunnlag av funksjonsevne. **Menneskerettsalliansen støtter alle de forbedringer av diskrimineringsvernet på grunnlag av funksjonsevne, inkludert bedret tilgjengelighet, dette forslaget innebærer.**

Som det også påpekes i utredningens punkt 1.5, vil denne revisjonen av diskrimineringsvernet på grunnlag av funksjonsevne likevel ikke innebære at diskrimineringsvernet generelt blir fullgodt fordi det fremdeles vil preges av en systematisk rangering av diskrimineringsgrunnlag.

Menneskerettsalliansen støtter derfor Syse-utvalgets anbefaling i punkt 1.5 om at regjeringen setter i gang en utredning om «foreliggende forskjeller i diskrimineringsvernet på tvers av de ulike grunnlagene,

samt om diskrimineringsvernet bør gis konstitusjonell beskyttelse ved en egen bestemmelse i Grunnloven.»

Også Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV ba i Innst. O. nr. 69 (2004-2005) og Innst. O. nr. 71 (2004-2005) om at regjeringen satte i gang med en revisjon av diskrimineringsvernet « i tråd med internasjonale forpliktelser og vernet i EMK artikkel 14 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheters artikkel 26.» Denne revisjonen er også viktig å komme i gang med fordi Menneskerettsloven § 3 slår fast at menneskerettighetenes bestemmelser skal «ved motstrid gå foran bestemmelser i annen lovgivning.»

Som Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV også påpekte i samme innstillinger at «alle kvalifiserer til vern etter menneskerettighetenes generelle diskrimineringsforbud.» At de samme diskriminerende handlingene etter norsk lov i dag er straffbare, bare ulovlige eller rett og slett lovlige, etter hvem som rammes, er følgelig svært problematisk.

Når lovens diskrimineringsvern på grunnlag av funksjonsevne revideres, mener Menneskerettsalliansen derfor at det må være et grunnleggende prinsipp at dette vernet skal være like sterkt som vernet mot diskriminering på andre grunnlag.

Menneskerettsalliansen ber derfor om at diskriminerings- og tilgjengelighetsloven sees opp mot [kjønns]likestillingsloven og diskrimineringsloven [mot rasisme] og at diskrimineringsvernet og mandatet for likestilling på alle områder blir like sterkt på grunnlag av funksjonsevne. Menneskerettsalliansen støtter i denne sammenhengen alle de forslag til harmonisering og presisering foreslått av Stopp Diskrimineringen.

Menneskerettsalliansen er i denne sammenhengen spesielt kritisk til at utvalget i punkt 1.5 «mener at det primære vernet mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne bør være forankret i sivilrettslig lovgivning fremfor i Grunnloven eller straffeloven.» Hvorvidt vernet mot diskriminering skal være forankret også i straffeloven, er ikke en diskusjon som kan begrenses til diskusjonen av vern på bare ett enkelt diskrimineringsgrunnlag. Dette er en generell diskusjon som faller utenfor utvalgets mandat. Så lenge norsk lov regulerer vernet mot diskriminering på visse områder innenfor straffeloven, må det dermed følge automatisk at dette vernet også skal gjelde på grunnlag av funksjonsevne. Straffelovens §§ 117a, 135a, 232, 292 og 349a definerer visse gjerninger som generelt ulovlige eller som noe som krever skjerpet straffeutmåling hvis gjerningspersonens fordommer er motivasjon for forbrytelsen. Dersom fordomsbaserte handlinger ikke skal være straffbare hvis fordommene er rettet mot funksjonsevne, betyr det i praksis at funksjonshemmede rett og slett ikke vil ha lovens beskyttelse mot handlinger loven selv definerer som kriminelle. Menneskerettsalliansen henviser i denne sammenhengen også til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens artikkel 13 om retten til effektivt rettsmiddel i sammenheng med artikkel 2 om retten til liv, artikkel 3 om forbudet mot umenneskelig eller nedverdiggende behandling og artikkel 8 om retten til respekt for privatlivet.

Menneskerettsalliansen viser også mer spesifikt til Den europeiske menneskerettighetsdomstolens dom i saken X og Y mot Nederland der det ble slått fast at funksjonsevne ikke kan fungere som grunn alene for å utelukke noen fra lovens beskyttelse.¹

Lovutvalgets forklaring på hvorfor de ønsker å utelate funksjonsevne som grunnlag for vern i straffeloven, synes heller ikke å være i samsvar med Menneskerettighetskonvensjonens krav om objektiv eller saklig begrunnelse for lovlig forskjellsbehandling. **Handlinger kan ikke defineres som straffbare eller ikke, bare fordi de angivelig «forekommer relativt sjelden». Dette er ikke et gyldig rettsprinsipp.**

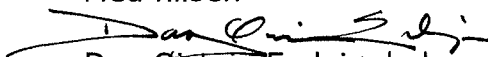
Påstanden om at hatkriminalitet på grunnlag av funksjonsevne «forekommer relativt sjelden» synes også uriktig. Vi viser her til hvordan det føderale politiet i USA (FBI) klart viser hvordan funksjonshemmede blir utsatt for hatkriminalitet i USA.² Vi viser også til en rapport om hatkriminalitet mot funksjonshemmede i Skottland av det britiske Disability Rights Commission og Capability Scotland konkluderer med at «[o]mtrent halvparten av de funksjonshemmede (47%) som svarte i undersøkelsen har opplevd hatkriminalitet på grunn av deres funksjonshemming.»³

En rekke forskjellige lover berører antidiskriminerings- og likestillingstiltak i visse deler av samfunnet. Menneskerettsalliansen finner det således selvfølgelig at funksjonsevne også inkluderes som diskrimineringsgrunnlag i de følgende lovene i tillegg de som allerede er foreslått endret av utvalget:

- Straffeloven §§ 117a, 135a, 232, 292 og 349a
- Alkoholoven § 1-8
- Friskolelova § 1-1d
- Opplæringslova § 9a-3
- Universitetsloven §§ 6-2 og 6-3
- Helseforetaksloven § 1
- Regnskapsloven § 3-3
- Kommuneoven § 48
- Markedsføringsloven §§ 12 og 13

Siden all diskriminering i utgangspunktet er forbudt i følge menneskerettighetene, blir det følgelig opp til de som *ikke* ønsker å inkludere funksjonsevne som diskrimineringsgrunnlag i disse lovene, å komme opp med objektive og saklige begrunnelser for en slik utelatelse.

Med hilsen

Dag Øistein Endsjø, leder

¹ X og Y mot Nederland 26/03/1985, § 30. I dette spesifikke tilfellet var det snakk om å utelukke mentalt funksjonshemmede fra lovens beskyttelse mot voldtekt.

² *Hate Crime Statistics 2003*. Washington, D.C. Federal Bureau of Investigation, U.S. Department of Justice 2004: 9.

³ *Hate Crimes against Disabled People in Scotland: A Survey Report*. Stratford upon Avon & Edinburgh: The Disability Rights Commission & Capability Scotland 2004, s. 3.